

Флора та фауна на пам'ятних монетах Національного банку України

Олеся Тоцька

Totska.Olesia@vnu.edu.ua

професор кафедри менеджменту,

Волинський національний університет імені Лесі Українки

43021 Луцьк – вул. Винниченка, 28

АНОТАЦІЯ

Монети є одним із символів державності України. Зображення їх аверсу та реверсу допомагають формувати національну свідомість українців, любов до рідної землі та народу, що особливо актуально в час війни. Метою цієї статті є провести огляд і класифікацію пам'ятних монет Національного банку України із серії «Флора і фауна». Класифікаційними ознаками визначено: метал, номінал монети, категорію якості карбування, зображення на реверсі. У ході дослідження використано дані Національного банку України щодо нумізматичної продукції за 1995–2022 рр.; застосовано методи аналізу, класифікації, узагальнення. Виявлено, що упродовж 1995–2022 рр. Національний банк України випустив в обіг 54 пам'ятні монети в серії «Флора і фауна»: 31 – з нейзильберу, 23 – зі срібла. Номінал монет становив: 2 гривні – 26 монет, 5 гривень – 5 монет, 10 гривень – 23 монети. Категорії якості карбування цих монет були: анциркулейтед – 1, звичайна – 12, пруф – 21, спеціальний анциркулейтед – 20. На аверсі монет з представниками флори та фауни, введених в обіг до 2022 р., розміщено малий Державний Герб України, написи та логотип Банкотно-монетного двору Національного банку України в обрамленні вінка, утвореного із зображень окремих видів флори та фауни. На реверсі пам'ятних монет відображено представників флори та фауни, яких класифіковано на такі групи: флора – 5, ссавці – 8, птахи – 5, комахи – 2, риби – 3, ракоподібні – 1. Декілька пам'ятних монет присвячені зоопаркам, дендропарку та степовому заповіднику.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: Національний банк України, пам'ятні монети, флора, фауна, аверс монет, реверс монет

Отримано : 16/10/2023

Переглянуто: 26/10/2023

Прийнято : 27/10/2023

1. Вступ. Одним із символів державності України є її монети. Як і банкноти, вони виконують функції мірила вартості, засобу обігу, засобу нагромадження та платежу, але також реалізують надзвичайно важливу інформаційну функцію: містять відомості про історичні події та обрядові свята країни, її визначних особистостей, пам'ятки архітектури, народні музичні інструменти, ремесла, представників місцевої флори та фауни тощо. Таким чином, монети допомагають формувати у своїх власників національну свідомість, любов до рідної землі та народу. Патріотизм є особливо актуальним для України в час війни, яку розпочала проти неї сусідня держава росія. Окрім того, монети формують національний імідж України на міжнародному рівні.

Національний банк України (далі – НБУ) має виключне право на виготовлення пам'ятних та інвестиційних монет, які є законним платіжним засобом на території України. Зауважимо, що пам'ятні монети України – монети із дорогоцінних або недорогоцінних металів, які виготовлені із застосуванням спеціальних технологій, що забезпечують підвищену якість монет, і випускаються в обіг НБУ обмеженими тиражами з нагоди відзначення ювілейних дат, пам'ятних подій історії та сучасності, заходів з охорони навколишнього природного середовища, інших подій суспільного життя (НБУ, 2023b). Пам'ятні українські монети випускають у таких серіях:

- 2000-ліття Різдва Христового;
- Античні пам'ятки України;
- Безсмертна моя Україно;
- Видатні особистості України;
- Вищі навчальні заклади України;
- Відродження української державності;
- Відродження християнської духовності в Україні;
- Герої козацької доби;
- Героям Майдану;
- Гетьманські столиці;
- Дитячий Зодіак;
- Друга світова війна;
- Духовні скарби України;
- Збройні Сили України;
- Знаки зодіаку;
- Княжа Україна;
- Літаки України;
- Міста-герої України;
- Морська історія України;
- На межі тисячоліть;
- Найменша золота монета;
- Народні музичні інструменти;
- Народні промисли та ремесла;
- Області України;
- Обрядові свята України;
- Пам'ятки архітектури України;
- Пам'ятки давніх культур України;
- Славетні роди України;
- Спорт;
- Стародавні міста України;
- Східний календар;
- Україна космічна;
- Українська держава;
- Українська спадщина;
- Фауна в пам'ятках культури України;

– Флора і фауна;

– Інші монети (НБУ, 2023а).

2. Огляд літератури. Пам'ятні монети різних країн, і в тому числі України, та інші дотичні теми були предметом дослідження в таких публікаціях: польські монети, які репрезентують військову культуру або культуру військового мистецтва (Synarski & Synarski, 2015); історія, мистецтво, інвестиції та колекція пам'ятних монет Америки (Енциклопедія пам'ятних монет Сполучених Штатів, 2012); процес розробки та впровадження бібліотеки цифрових зображень з можливістю пошуку пам'ятних і круглих монет (Fasuga й ін., 2009); правовий статус пам'ятних монет у системі чеських тендерів (Hobza, 2011); пам'ятна монета Михайла Хороброго, воєводи Валоського (1600) (Piescu, 1993); роль пам'ятних монет незалежної України як матеріальних символів національної ідентичності на шляху утвердження ролі держави в європейському культурному просторі (Ladonenko, 2017); іспанські пам'ятні євро між 2002 і 2021 роками (Santos & Fernández Fernández, 2022); нумізматична продукція Національного банку України 2021 року (Totska, 2021); пам'ятна монета на честь лауреата Нобелівської премії з медицини біофізика Георга Бекеші (Vincze, 2022); монети стародавніх і сучасних Олімпійських ігор (Weir, 2007).

Рослинний і тваринний світ у нумізматиці досліджували в таких публікаціях: роль лісівничої тематики в нумізматиці (Ascic, 2016); зображення об'єктів природи на монетах країн Європи (Mysko, 2021); зображення рослин на монетах Коста-Ріки (Vargas-Zamora & Gómez-Laurito, 2004); монети України із зображеннями ссавців (Zagorodniuk, 2019).

Зважаючи на невелику кількість публікацій, присвячених флорі та фауні на монетах, зокрема України, метою цієї статті є провести огляд і класифікацію пам'ятних монет НБУ із серії «Флора і фауна».

3. Методологія. У ході дослідження використано дані НБУ щодо нумізматичної продукції за 1995–2022 рр. (НБУ, 2023а); застосовано методи аналізу, класифікації, узагальнення.

4. Результати.

4.1. Статистичний аналіз пам'ятних монет НБУ в серії «Флора і фауна», їх класифікація за металом, номіналом і категорією якості карбування. Упродовж 1995–2022 рр. НБУ випустив в обіг 54 пам'ятні монети в серії «Флора і фауна». Для їх класифікації визначимо такі чотири класифікаційні ознаки: метал, номінал, категорія якості карбування, зображення на реверсі.

Отже, у цій серії 31 монета була виготовлена з нейзильберу; 23 – зі срібла, маса дорогоцінного металу в яких дорівнювала 31,1 г.

Номинал монет становив:

2 гривні – 26 монет (діаметром 31 мм);

5 гривень – 5 монет (діаметром 35 мм);

10 гривень – 23 монети (діаметром 38,6 мм).

Категорії якості карбування цих монет були такими: анциркулейтед – 1; звичайна – 12; пруф – 21; спеціальний анциркулейтед – 20.

Хронологія та динаміка введення цих монет в обіг відображена в **Таблиці 1** і на **Рис. 1**.

Таблиця 1. Хронологія введення в обіг пам'ятних монети НБУ в серії «Флора і фауна» (Сформовано автором на основі даних НБУ (НБУ, 2023а))

Дата введення в обіг (день, місяць, рік)	Назва пам'ятної монети	
29/07/2022	Чорнобиль. Відродження. Ведмідь бурий у сувенірній упаковці (н)	
29/07/2022	Чорнобиль. Відродження. Ведмідь бурий (н)	
29/07/2022	Чорнобиль. Відродження. Кінь Пржевальського (н)	
29/07/2022	Чорнобиль. Відродження. Кінь Пржевальського у сувенірній упаковці (н)	
02/06/2020	Совка розкішна (с)	Совка розкішна (н)
10/07/2019	Орлан-білохвіст (с)	Орлан-білохвіст (н)
05/06/2018	Марена дніпровська (с)	Марена дніпровська (н)
01/06/2017	Перегузня (с)	Перегузня (н)
20/07/2016	Зозулині черевички справжні (с)	Зозулині черевички справжні (н)
30/09/2014	Цикламен коський (Кузнецова) (с)	Цикламен коський (Кузнецова) (н)
26/04/2013	Дрохва (с)	Дрохва (н)
27/11/2012	Стерлядь прісноводна (с)	Стерлядь прісноводна (н)
29/06/2010	Ковила українська (с)	Ковила українська (н)
15/09/2008	175 років державному дендрологічному парку «Тростянець» (н)	
26/05/2008	Гриф чорний (с)	Гриф чорний (н)
23/04/2008	100 років Київському зоопарку (н)	
14/06/2006	Пилкохвіст український (с)	Пилкохвіст український (н)
15/06/2005	Сліпак піщаний (с)	Сліпак піщаний (н)
22/03/2004	Азовка (с)	Азовка (н)
25/07/2003	Морський коник (с)	Морський коник (н)
31/03/2003	Зубр (с)	Зубр (н)

23/07/2002	Пугач (с)	Пугач (н)	
26/11/2001	Модрина польська (с)	Модрина польська (н)	
21/08/2001	100 років Миколаївському зоопарку (н)		
25/04/2001	Рись звичайна (с)	Рись звичайна (н)	
02/08/2000	Краб прісноводний (с)	Краб прісноводний (н)	
15/12/1999	Соня садова (с)	Соня садова (н)	
26/07/1999	Любка дволиста (с)	Любка дволиста (н)	
28/01/1999	Орел степовий (н)		
20/01/1999	Орел степовий (с)		
20/05/1998	Асканія-Нова (с)	Асканія-Нова (н)	Асканія-Нова (н)

Примітка: с – срібло (виділено жовтим кольором); н – нейзильбер (виділено голубим кольором)

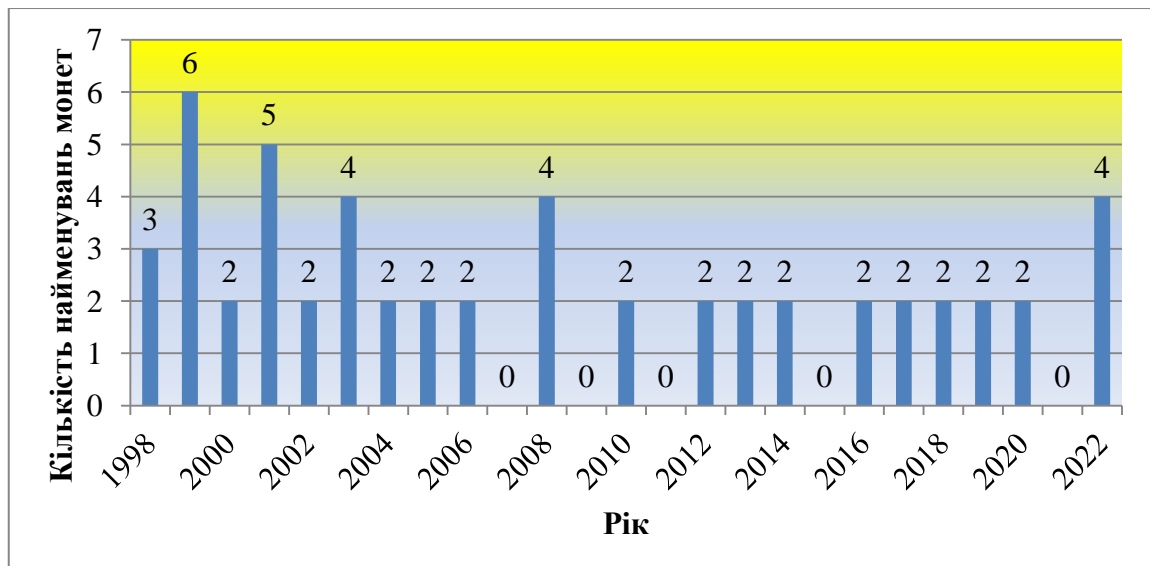

Рисунок 1. Динаміка введення в обіг пам'ятних монети НБУ в серії «Флора і фауна» (Побудовано автором на основі Таблиці 1)

Як бачимо, монети із зображеннями бурого ведмеда та коня Пржевальського були випущені з нейзильберу в сувенірній упаковці та без неї; монети із зображеннями інших представників флори та фауни – попарно зі срібла та нейзильберу; монети, присвячені паркам, – тільки з нейзильберу; монета із зображенням степового заповідника «Асканія-Нова» – в трьох варіантах (два – з нейзильберу з категоріями якості карбування «звичайна» і «анциркулейтед»; одна – зі срібла).

У 1995–1997, 2007, 2009, 2011, 2015, 2021 рр. НБУ не випускав монети в серії «Флора і фауна». В інші роки в обіг було випущено від двох до шести монет.

4.2. Класифікація представників флори і фауни на пам'ятних монетах НБУ. На реверсі пам'ятних монет НБУ відображено п'ять

представників флори:

- зозулині черевички справжні (**Рис. 2**);
- цикламен коський (Кузнецова) (**Рис. 3**);
- ковила українська (**Рис. 4**);
- модрина польська (**Рис. 5**);
- любка дволиста (**Рис. 6**).

Зображень представників фауни на українських монет було значно більше (19): фауна ссавців (теріофауна) – 8, зокрема ведмідь бурий (**Рис. 7**); кінь Пржевальського (**Рис. 8**); перегузня (**Рис. 9**); сліпак піщаний (**Рис. 10**); азовка (**Рис. 11**); зубр (**Рис. 12**); рись звичайна (**Рис. 13**); соня садова (**Рис. 14**); фауна птахів (орнітофауна) – 5, зокрема орлан-білохвіст (**Рис. 15**); дрохва (**Рис. 16**); гриф чорний (**Рис. 17**); пугач (**Рис. 18**); орел степовий (**Рис. 19**); фауна комах (ентомофауна) – 2, зокрема совка розкішна (**Рис. 20**); пилкохвіст український (**Рис. 21**); фауна риб (іхтіофауна) – 3, зокрема марена дніпровська (**Рис. 22**); стерлядь прісноводна (**Рис. 23**); морський коник (**Рис. 24**); фауна ракоподібних – 1, краб прісноводний (**Рис. 25**).

На думку одного із вітчизняних науковців, мотиви та критерії добору біологічних видів для розміщення на монетах у жодному з доступних джерел не визначені, найімовірнішим критерієм, судячи з ринку монет, є регулярне копіювання ідей і навіть композицій від суміжних країн (Zagorodniuk, 2019).

Звернемо увагу, що на аверсі монет, введених в обіг до 2022 р., розміщено малий Державний Герб України (угорі); написи: УКРАЇНА, номінал монети (2, 5, або 10), ГРИВНІ/ГРИВЕНЬ (у центрі); рік карбування, логотип Банкотно-монетного двору НБУ (унизу). Їх оточує вінок, утворений із зображень окремих видів флори та фауни. Елементи на монетах 2022 р. випуску змінили своє місце розташування, замість вінка з'явилися інші написи.

Окрім згаданих монет, серія «Флора і фауна» містить декілька монет, присвячених паркам і заповіднику:

- 175 років державному дендрологічному парку «Тростянець» (**Рис. 26**);
- 100 років Київському зоопарку (**Рис. 27**);
- 100 років Миколаївському зоопарку (**Рис. 28**);
- Асканія-Нова (**Рис. 29**).

Зауважимо, що задля уникнення дублювання подібних зображень на монетах з нейзильберу та срібла, на ілюстраціях подано тільки монети з нейзильберу, оскільки деякі з них мають кольорові елементи (**Рис. 2–28**).

Рисунок 2. Зозулині черевички справжні (н) (НБУ (2023a))

Рисунок 4. Ковила українська (н) (НБУ (2023a))

Рисунок 3. Цикламен коський (Кузнецова) (н) (НБУ (2023a))

Рисунок 5. Модрина польська (н) (НБУ (2023a))

Рисунок 6. Любка дволиста (н)
(НБУ (2023a))

Рисунок 8. Чорнобиль.
Відродження. Кінь
Пржевальського (н) (НБУ (2023a))

Рисунок 7. Чорнобиль. Відродження.
Ведмідь бурий (н) (НБУ (2023a))

Рисунок 9. Перегузня (н) (НБУ
(2023a))

Рисунок 10. Сліпак піщаний (н)
(НБУ (2023а))

Рисунок 12. Зубр (н)
(НБУ (2023а))

Рисунок 11. Азовка (н)
(НБУ (2023а))

Рисунок 13. Рись звичайна (н)
(НБУ (2023а))

Рисунок 14. *Соня садова (н)*
(НБУ (2023а))

Рисунок 16. *Дрохва (н)*
(НБУ (2023а))

Рисунок 15. *Орлан-білохвіст (н)*
(НБУ (2023а))

Рисунок 17. *Гриф чорний (н)*
(НБУ (2023а))

Рисунок 18. Пугач (н)
(НБУ (2023а))

Рисунок 20. Совка розкішна (н)
(НБУ (2023а))

Рисунок 19. Орел степовий (н)
(НБУ (2023а))

Рисунок 21. Пилкохвіст український (н)
(НБУ (2023а))

Рисунок 22. Марена дніпровська (н) (НБУ (2023а))

Рисунок 24. Морський коник (н) (НБУ (2023а))

Рисунок 23. Стерлядь прісноводна (н) (НБУ (2023а))

Рисунок 25. Краб прісноводний (н) (НБУ (2023а))

Рисунок 26. 175 років державному дендрологічному парку «Тростянець» (н) (НБУ (2023а))

Рисунок 28. 100 років Миколаївському зоопарку (н) (НБУ (2023а))

Рисунок 27. 100 років Київському зоопарку (н) (НБУ (2023а))

Рисунок 29. Асканія-Нова (н) (НБУ (2023а))

Незважаючи на те, що в Україні йде війна, НБУ запланував на 2023 р. випуск пам'ятних та інвестиційних монет України, сувенірної продукції. Зокрема, в 2023 р. у серії «Флора і фауна України» планується випуск монети «Чорнобиль. Відродження. Рись євразійська» з номіналом 5 гривень, діаметром 35 мм, категорії якості карбування «спеціальний анциркулейтед» (НБУ, 2023с).

5. Висновки. Монети є одним із символів державності України. Вони формують національний імідж країни, інформують про історичні події та свята, визначних особистостей, пам'ятки архітектури, народні музичні інструменти, ремесла, представників місцевої флори та фауни тощо. Водночас монети допомагають українцям формувати національну свідомість, любов до рідної землі та народу, що особливо актуально в час війни.

НБУ випускає в обіг пам'ятні українські монети в різних серіях, однією з яких є «Флора і фауна». У цій серії впродовж 1995–2022 рр. випущено 54 монети. Для їх класифікації автором обрано такі ознаки: метал, номінал, категорія якості карбування, зображення на реверсі. 31 монету виготовлено з нейзильберу, 23 – зі срібла. Номінал монет становив: 2 гривні – 26 монет, 5 гривень – 5 монет, 10 гривень – 23 монети. Категорії якості карбування цих монет були такими: анциркулейтед – 1, звичайна – 12, пруф – 21, спеціальний анциркулейтед – 20.

На аверсі монет з представниками флори та фауни, введених в обіг до 2022 р., розміщено малий Державний Герб України, написи та логотип Банкотно-монетного двору НБУ в обрамленні вінка, утвореного із зображень окремих видів флори та фауни. На реверсі пам'ятних монет НБУ відображено п'ять представників флори та 19 представників фауни, з яких 8 – ссавців, 5 – птахів, 2 – комах, 3 – риб, 1 – ракоподібних. Окрім того, декілька монет, присвячені паркам і степовому заповіднику. У 2023 р. у серії «Флора і фауна України» НБУ планує випустити в обіг монету «Чорнобиль. Відродження. Рись євразійська».

Подальші дослідження за цією тематикою можуть полягати в порівнянні зображень представників флори і фауни на українських монетах із зображеннями на монетах сусідніх країн.

References

Ascic, I. (2016). Numismatics as an educational and promotional tool in forestry. *Sumarski List*, 140(7-8), 377-381. <http://sumlist.sumari.hr/201607.pdf>

- Cynarski, W. J., & Cynarski, L. R. (2015). Polish coins depicting martial arts and the art of war. *Ido Movement for Culture. Journal of Martial Arts Anthropology*, 15(1), 1-10. <https://doi.org/10.14589/ido.15.1.1>
- Encyclopedia of the commemorative coins of the United States: history, art, investment & collection of America's memorial coinage. *Library journal*, 137(12), 110-110.
- Fasuga, R., Kašpar, P., & Šurkovský, M. (2009). Design of searchable commemorative coins image library. In G. Bebis et al., *Advances in Visual Computing*, ISVC 2009, Part II, LNCS (Berlin, Heidelberg), 5876 (pp. 397-406). https://doi.org/10.1007/978-3-642-10520-3_37
- Hobza, M. (2011). Memorial coins and monetary law aspects of disposal of memorial coins. In *Pravo v Umeni a Umeni v Pravu*, Multidisciplinary International Conference on Law within the Fine Arts and Fine Arts within the Law (Hruba Voda) (pp. 405-411).
- Iliescu, O. (1993). Michael-the-Brave, voivode of Wallachia, commemorative coin (1600). *Revue Roumaine d'Histoire*, 32(3-4), 221-238.
- Ladonenko, M. (2017). Komemoratyvni monety Ukrainy yak proiav natsionalnoi identychnosti v umovakh yevrointehratsii [Commemorative coins of Ukraine as a manifestation of national identity in conditions of European integration]. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald*, 4, 256-259. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdakkkm_2017_4_53 (In Ukrainian).
- Mysko, V. (2021). Obihovi monety krain Yevropy: istoriia, opys, systematyzatsiia, metodyka zastosuvannia na urokakh heohrafii [Circular coins of European countries: history, description, systematization, methods of application in geography lessons]. *Problems of Continuous Geographical Education and Cartography*, 33, 30-40. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pbgo_2021_33_6 (In Ukrainian).
- National Bank of Ukraine. (2023a). Kataloh numizmatychnoi produktsii [Catalog of numismatic products]. <https://bank.gov.ua/ua/uah/investment-coins/souvenir-coins?page=1&perPage=5&search=&from=&to=> (In Ukrainian, English).
- National Bank of Ukraine. (2023b). Pro zatverdzhennia Instruksii pro orhanizatsiiu vyhotovlennia, vypusku v obih i realizatsii pamiatnykh ta investytsiinykh monet Ukrainy, suvenirnoi produktsii: Postanova Pravlinnia NBU vid 30 trav. 2012 r. № 213 (zi zminamy) [On the approval of the Instructions on the organization of the production, release into circulation and sale of commemorative and investment coins of Ukraine, souvenir products: Resolution of the NBU Board dated May 30, 2012 No. 213 (with amendments)]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1044-12#Text> (In Ukrainian).

- National Bank of Ukraine. (2023c). Plan vypusku pamiatnykh ta investytsiinykh monet Ukrainy, suvenirnoi produktsii na 2023 rik [The plan for issuing commemorative and investment coins of Ukraine, souvenir products for 2023]. https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Plan_%D1%96ssue_com_coins_souv_prod_2023.pdf (In Ukrainian).
- Santos, J. L., & Fernández Fernández, M. T. (2022). Análisis de género de los euros conmemorativos españoles. *Revista Numismatica Hecate*, 9, 311-321. http://revista-hecate.org/files/3916/7094/8039/Santos-Fernandez_Fernandez_2022.pdf (In Spanish).
- Totska, O. L. (2021). Pro numizmatychnu produktsiiu Natsionalnoho banku Ukrainy 2021 roku [About numismatic products of the National Bank of Ukraine in 2021]. In *Aktualni problemy upravlinnia sotsialno-ekonomichnymy systemamy*, Materialy VII Mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf. [Actual problems of management of socio-economic systems, Materials of VII International scientific-practical int.-conf.] (Lutsk) (pp. 70-73). <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/20038> (In Ukrainian).
- Vargas-Zamora, J. A., & Gómez-Laurito, J. (2004). Botany and numismatics: Plants in the coins of Costa Rica (1709–2004) (Botánica y numismática: Las plantas en las monedas de Costa Rica (1709–2004)). *Lankesteriana*, 4(2), 155-168. <https://doi.org/10.15517/lank.v4i2.21618>
- Vincze, J. (2022). Commemorative coin in honor of the Nobel Prize in Medicine awarded biophysicist Georg Békésy (Emlékérme az orvosi Nobel-díjas biofizikus, Békésy György tiszteletére). *Orvosi Hetilap*, 163(13), 532. <https://doi.org/10.1556/650.2022.HO2708>
- Weir, R. (2007). Commemorative cash: The coins of the ancient and modern Olympics. In *Onward to the Olympics: Historical Perspectives on the Olympic Games* (Wilfrid Waterloo) (pp. 179-192).
- Zagorodniuk, I. (2019). Monety Ukrainy iz zobrazhenniamy ssavtsiv [Coins of Ukraine with images of mammals]. *Theriologia Ukrainica*, 17, 141-150. http://nbuv.gov.ua/UJRN/prtheirs_2019_17_21 (In Ukrainian).